

2018/19. ÕA RAHVALUULEOLÜMPIAAD “MINE METSA OMA MEEMIDEGA”

Olümpiaad “Mine metsa oma meemidega” toimub kahes voorus. **Esimene voor** kujutab endast uurimistöö kirjutamist. **Teises voorus** (lõppvoor) lahendatakse rahvaluulet käsitlevaid ülesandeid kohapeal. Lõppvoor, mis leiab aset **7.-8. märtsil** Tartu ülikoolis, kutsutakse parimate uurimistööde koostajad.

Uurimistööde **hindamisel** arvestame õpilase sõnastatud teema sobivust teemaplokki, töö vastavust teemale ning materjali ja uurimisküsimuste omavahelist sobivust, kasutatud materjali asjakohasust, töö ülesehituse loogilisust, õpilase väljendusoskust ning analüüsi sügavust. Olümpiaadi eelvoor uurimistööde teemaplokkide seast valivad endale sobivad nii nooremaste (7.-8. kl) kui ka vanemaste vanuserühma (9.-12. kl) kuuluvad õpilased. Hindamine toimub **kolmes vanuserühmas**: 7.-8. kl, 9.-10. kl ja 11.-12. kl. Igal uurimistööl peab olema üks autor.

Soovitavat kirjandust kõigile osalejatele

- Metsvahi, Merili (koost.) 2017. *Folkloristlikud välitööd. Kõrgkooliõpik*. Tartu: Tartu Ülikooli Kirjastus (raamatut saab osta nt Tartu Ülikooli Kirjastuse e-poest)
- Metsvahi, Merili, Valk, Ülo (koost.) 2005. *Regivärsist netinaljadeni. Sissejuhatus rahvaluulesse*. Tallinn: Koolibri
- Argikultuuri muutumine. HVKU.TK.004: videoloengute sari. Tartu Ülikool, 2016, <https://www.uttv.ee/naita?id=25053>
- Jaago, Tiiu; Tuisk, Astrid 2011. Rahvaluule – kuidas, kus ja millest. E-kursus. Tartu: Tartu Ülikool
<http://dspace.ut.ee/bitstream/handle/10062/19046/index.html?sequence=26>

Soovitused teema valikuks ja tööprotsessiks

- Vali olümpiaadi teemaplokkide hulgast endale sobiv ja sõnasta sellest lähtuvalt täpsem teema. Teise, seitsmenda ja kaheksanda teemaploki puhul on toodud rasvases kirjas näiteid teemadest, mille seast saad valida, ent ka nende plokkide puhul võid sõnastada täiesti uue teema. Teemat saad täpsustada, kui oled leidnud uurimisallika ja -küsimused. Vastavalt neile sõnasta oma töö pealkiri. Pealkirja ette kirjuta, millise teemaploki alla su uurimistöö kuulub.
- Ava kitsam teema vähemalt kahe-kolme alateema (küsimuse või vaatepunkti) kaudu.
- Jälgi, et töös oleks kasutatud vähemalt kolme erinevat teaduslikku käsitlust (s.o kolme erineva autori tööd).
- Püüa leida tasakaal referatiivse (artiklitest, loengust pärit) ja originaalmaterjali (kas oma kogutud materjal või rahvaluuletekstid, mille leiad kas arhiiviallikate e-

andmebaasidest või väljaannetest) vahel. Jälgi, et referatiivne osa toetaks originaalmaterjali (allikate) tõlgendust.

- Enda kogutud materjal puhul arvesta uurimiseetikaga. Isegi kui intervjueeritud ei ole tema õige nime avaldamise vastu midagi, tasub nii esimese, kolmanda, viienda kui ka kuuenda teemaploki teemade puhul kogu omakogutud materjal anonümiseerida (kasutada nt pseudonüüme või märkida lihtsalt ära intervjueeritud või vaadeldud isiku sugu ja vanus). Välitööde materjalide allikatele viita ühtse süsteemi järgi.
- Materjali analüüsil võid kombineerida erinevaid uurimisviise, nagu kirjeldamine, võrdlemine, tõlgendamine ja arvandmeid sisaldav ülevaade. Kvantitatiivsed võtted aitavad luua ülevaateid, näiteks kui suur on tekstide hulk, mida töös analüüsid (nt kui palju metsaga seotud sõnu 150 teksti hulgas oli vms). Kvalitatiivsed võtted (nt tõlgendamine) aitavad pärimust mõista.

Soovitused viitamise ja allikate loendi koostamise kohta

- **viitamine** töö sees on vajalik, et vältida **loomevargust** ehk plagiaati
 - folkloristikas ja etnoloogias kasutatakse **tekstisest viitamist** - refereeritud lõigu või tsitaadi järel esitatakse sulgudes autori perekonnanimi, töö ilmumise aasta ja tsiteeritud või refereeritud lõigu lehekülje numbrid.

Näiteks Varem pöörati värvusele muinasjutu kontekstis vähe tähelepanu, nii käsitleb ka Heda Jason värvust vaid tegelasi ja objekte kirjeldava epiteedina (Jason 1977: 172).

- **allikate loend** töö lõpus koosneb nn kirjest:
 - kirje koosneb järgmistest osadest: Autori perekonnanimi, Eesnimi töö ilmumise aasta. *Töö pealkiri*. (Sari.) Ilmumiskoht: Kirjastus.

Näiteks

Jason, Heda 1977. *Ethnopoetry – Form, Content, Function*. Forum Theologiae Linguisticae 11. Bonn: Linguistica Biblica Bonn.

- kui tegemist on artikliga, siis algusosa on sama, ent artikli pealkirjale järgneb sidekriips, *kogumiku või ajakirja pealkiri* ja leheküljenumbrid.

Näiteks

Pärdi, Heiki 2001. Argitriviaalsused ja kultuur: miks eestlased toas jalad lahti võtavad. - *Tuna: ajalookultuuri ajakiri*, 1, lk 106-121.

Jaago, Tiiu 2016. Punane regilaulus: sõnad ja vormelid. - *Mäetagused*, 64, lk 9–34, <http://dx.doi.org/10.7592/MT2016.64.jaago>.

- **internetiviidete juures on oluline**, et viitaksid sama süsteemi järgi (teksti sees autor ja artikli ilmumisaasta, kirjanduse või allikate loendis: teksti autor, teksti pealkiri, internetiviide). Näiteks valesti vormistatud kirje: <https://www.folklore.ee/tagused/nr64/toomeos-orglaan.pdf>; sama kirje õigesti vormistatuna: Toomeos-Orglaan 2016. Mis värvi on muinasjutt? *Mäetagused*, 64, lk 35–56, <https://www.folklore.ee/tagused/nr64/toomeos-orglaan.pdf> (võid esitada ka nn doi:aadressi, mille leiad artikli päisest <http://dx.doi.org/10.7592/MT2016.64.toomeos-orglaan>)
- kui teed **ise välitöid**, too allikate loendis välja eraldi pealkirja all enda kogutud materjal, mida töös kasutasid, selle osa pealkirjaks võid panna nt “Autori valduses olevad materjalid”

○

Näiteks

Ülle (nimi muudetud), 48 a., intervjuu 28.10.2007

Reha, Liis 2007. Kolga välitööpäevik

- **käsitöölised materjalid** ja **e-kirjavahetus** too kasutatud allikate loendis välja trükiallikatest eraldi

Soovi korral vt õppevahendeid

- Uibu, Krista 2009. *Praktilisi harjutusi õigeks viitamiseks* 1. Tsiteerimine ja parafraaseerimine. Tartu. <http://dSPACE.utlib.ee/dSPACE/html/10062/10073/index.html>
- Uibu, Krista 2009. *Praktilisi harjutusi õigeks viitamiseks* 2. Viitestruktuuri korrastamine. Tartu. <http://dSPACE.utlib.ee/dSPACE/html/10062/10074/index.html>

Töö vormistus:

- Tiitelleht: Kooli nimi, töö üldteema (vt teemaplokke), töö pealkiri, autori nimi, viide olümpiaadile: Tartu Ülikooli teaduskooli rahvaluuleolümpiaad, töö koostamise aasta)
- Töö sissejuhatus (teema valik, töö eesmärk, uurimisküsimused ja nende seotus valitud allikmaterjali ning refereeritava kirjandusega, käsitluse ülesehitus)
- Töö põhiosa – peatükkidena

- Lõppsõna/kokkuvõte (töö eesmärgist ja käsitlesest ehk arutluskäigust lähtuvad vastused esitatud uurimisküsimustele)
- Kasutatud allikate loend
- Lisad

Töö maht ja esitamine

- **Töö pikkus** on nooremal vanuseastmel (7.–8. klass) 7–10 lk (12000–18000 tähemärki koos tühikutega) ja vanemal vanuseastmel 9–15 lk (16200–27000 tähemärki). Sellele lisanduvad allikate loend ja vajadusel ka töö lisaosad (nt illustratsioonid, enda koostatud küsitluskavad, originaal- ehk allikmaterjal täies mahus vms). Esitatud töö põhiosa maht on soovituslik, kõrge hinnangu võib saada ka töö, mis jääb alla selle mahu või ületab seda.
- Tööd ootame pdf-failidena aadressil merili.metsvahi@ut.ee hiljemalt **21. jaanuariks** 2019.

TEEMAPLOKID

1. FOLKLOOR JA UUDISED

Kes poleks kuulnud mõnd poliitilist anekdooti, näinud mõnd Koit Toome meemi, lugenud mõnd kahtlaselt kõlavat uudist või täheldanud Facebookis levivaid profiilipildifiltreid? Olgu siis meediumiks tänaval kohatud hea sõber, paberajaleht või Facebooki ajajoon, uudised tekitavad mitmesugust pärimust. Teisipidi võib aga pealtnäha asjalik artikkel osutada libauudiseks. Folkloristid kasutavad sellistest nähtustest kõnelemisel mõistet *uudisfolkloor*.

Uudisfolkloor on enamasti mänguline suhtlus, mis pilab, parodeerib ja kritiseerib ametlikku meediat. Näiteks levib eestikeelne uudisfolkloor Facebooki gruppides „Ajakirjandus- ja reklaamipärleid meilt ja mujalt“ (grupp keskendub just ametlikus meedias ilmunud keelekomistuste pilamisele) ning KalambuuR (keelenaljadele keskendunud grupp, milles pilatakse sageli päevasündmustega seonduvat). Mõnikord levivad Facebookis pilasündmused (nt Saunaõhtu Priit Toobaliga või Tähetark Igor avab tšakraid). Omaette suure osa uudisfolkloorist moodustavad liba- ja parodiauudised (nt Rohke Debelaki looming). Samuti kuuluvad sellesse kategooriasse kõik päevakajalised meemid, videod ja teemaviited ehk *hashtag*'id. Lisaks kuuluvad uudisfolkloori hulka mitmesugused kuulujutud, mis on tekkinud reageeringuna mõnele eksitava või puuduliku infoga uudisele ametlikus meedias (nt valge kaubiku juhtumite või Putini kadumisega seotud lood). Erinevalt eelnevatest näidetest võib sedalaadi uudisfolkloor olla mõnikord üsnagi tõsise sisuga.

Selle ploki teemade põhjal valmiva uurimuse keskmes võibki olla mõni veebikogukond (nt KalambuuR), nähtus (nt #MeToo), väljaanne (nt Telegramm) või päevakajalise sündmuse

kajastus eri keskkondades (nt Igor Mangi skandaal või valge kaubiku juhtumid). Oluline on eristada uudisfolkloorset materjali ülejäänud folkloorist.

Meetodid: osalusvaatlus (veebikogukonna liikmena tegutsemine, ent samas neutraalselt jälgimine), vaatlus (ise osalemata jälgimine), korpusuuring (veebiväljaande arhiivi kasutamine allikana).

Uurimusi

Astapova, Anastasiya 2017. Rumor, Humor, and Other Forms of Election Folklore in Non-Democratic Societies: The Case of Belarus. - *Folklore*, 69, lk 15–48,

<https://www.folklore.ee/folklore/vol69/astapova.pdf>

- Kalmre, Eda 2015. Kiire ja tervislik toit – aga kas alati ka usaldusväärne? Kaubanduslikud kuulujutud tänapäeva tarbimisühiskonnas. - *Mäetagused*, 59, lk 75–96, <https://www.folklore.ee/tagused/nr59/kalmre.pdf>
- Laineste, Liisi, Eda Kalmre 2017. Rumour and Humour in #WhereIsPutin and #PutinUmer: Global Media and the Cult of Putin. - *Folklore*, 69, lk 91–114, https://www.folklore.ee/folklore/vol69/laineste_kalmre.pdf
- Börzsei, Linda K. 2013. Makes a Meme Instead: A Concise History of Internet Memes. - *New Media Studies Magazine*, 7, lk 1-28, https://works.bepress.com/linda_borzsei/2/
- Tamm, Daniel 2018. Meemi üürrike õnn. - *Müürileht*, aprill, lk, 11. <https://www.muurileht.ee/meemi-uurike-onn/>

2. KESKKOND PÄRIMUSES

Keskkonna teema hõlmab nii kodust kui külastatavat ruumi, nii metsa kui linna, nii kohalolekut kui teekonda. Saab vaadelda seda, millisena keskkonda pärimustekstides kujutatakse ja kuidas pärimus loob keskkonda, aga ka pärimusega seotud stereotüüpe ja eelarvamusi.

Teema käsitlemise eesmärk on õppida tundma pärimustekste ja nende kaudu pärimusrühmade hoiakuid oma keskkonna suhtes ning selle kujutamise viiside mitmekesisust.

- **Keskkond pärimustekstides.** Kuidas kirjeldatakse keskkonda pärimustekstides (regilauludes või lõppriimilistes lauludes, muinasjuttudes)? Võrdle näiteks rahvaluuletekstides leiduvaid keskkonna-kirjeldusi, pidades silmas seda, et enamasti on need seotud tegevusega: milline tegevus saab pärimustekstides (näiteks Tuhkatriinu muinasjuttus või regilaulus “Müüdud neiu”, “Mareta laps”, lõppriimilises rahvaluulus “Eesti mees ja tema sugu”) toimuda kodus, milline teel olles, mis saab toimuda linnas, mis metsas. Millises seoses omavahel on mets ja linn, küla ja mõis, teekond ja loss vms?
- **Pärimustekst keskkonnas.** Pärimustekste keskkonnas leiad, kui vaatled näiteks grafitit linnaruumis, vanasõnu kujunduselemendina vms. Kuidas sellised nähtused keskkonda kujundavad? Milliseid sõnumeid need edastavad? Kuidas need mõjutavad inimesi, kes nende nähtustega vältimatult kokku puutuvad?
- **Keskkond ja mõttelaad.** Milline on tänapäeva ühiskonna suhe oma keskkonda ja milles see väljendub? Millised hoiakud ja stereotüübid levivad ühiskonnas loodus- ja

tehiskeskonna kohta ning kuidas neid esile tuuakse? Millised väärtuskonfliktid kerkivad ühiskonnas esile erinevate hoiakute pinnalt? Kuivõrd erinevad tänapäevased suhtumised ja hoiakud keskkonda varasema aja omadest? Mis rolli täidab kujutus eestlastest kui metsarahvast? Kuidas suhtutakse tänapäeval linna- või maapiirkondade elanikesse? Materjali nende küsimuste analüüsimiseks leiad näiteks vastava teemaga seotud meediaartiklitest ning nende kommentaariumidest. Selle teema puhul võid kasutada ka Valdur Mikita teoseid (ning neid ümbritsevat meediavälja), kuid sel juhul oleks kindlasti vaja kriitilist lugemist ja/või võrdlust varasema pärimusega.

Allikad

Rahvaluule e-andmebaasid Eesti Kirjandusmuuseumi rahvaluule kodulehelt

<http://www.folklore.ee>

- Eesti mõistatused. Andmebaas, <http://www.folklore.ee/moistatused/>
- Eesti regilaulude andmebaas, <http://www.folklore.ee/regilaul/andmebaas/>
- Graffiti andmebaas, <http://www.folklore.ee/Graffiti/>
- Vanasõnad, <http://www.folklore.ee/rl/date/robotid/leht1.html>

Rahvaluule (teaduslikud) väljaanded

- Risto Järv (koost) 2016. *Metsavaimu heategu. Sada eesti muinasjuttu metsast ja meist*. Tallinn: Varrak
- Risto Järv, Mairi Kaasik, Kärri Toomeos-Orglaan (koost) 2009. *Eesti muinasjutud I: 1. Imemuinasjutud*. Monumenta Estoniae Antiquae V. Fabulae Populares Estonicae I: 1. Tartu: Eesti Kirjandusmuuseumi Teaduskirjastus.
- Risto Järv, Mairi Kaasik, Kärri Toomeos-Orglaan (koost) 2014. *Eesti muinasjutud I: 2. Imemuinasjutud*. Monumenta Estoniae Antiquae V. Fabulae Populares Estonicae I: 2. Tartu: Eesti Kirjandusmuuseumi Teaduskirjastus.
- Tampere, Herbert (koost) 2013. *Eesti rahvalaule viisidega IV. Jutustavad laulud*. Tartu: Eesti Kirjandusmuuseumi etnomusikoloogia osakond, Eesti Kirjandusmuuseumi Teaduskirjastus, <http://www.folklore.ee/pubte/eraamat/tampere/tampere4/index.html>.

Uurimusi

- Arukask, Madis 2016. Mets paralleelmaailmana läänemeresoome rahvaste uskumustes. Videoloeng Tartu Ülikooli teaduskooli kursusel „Argikultuuri muutumine”, <https://www.uttv.ee/naita?id=24813>.
- Jaago, Tiiu, Elo-Hanna Seljamaa 2016. Linn ja pärimus argielu vaatepunktist. Videoloeng Tartu Ülikooli teaduskooli kursusel „Argikultuuri muutumine”, <https://www.uttv.ee/naita?id=24992>.
- Jaago, Tiiu 2013. Linnateema vanemas rahvalaulus. - *Keel ja Kirjandus*, 7, lk 490–506, http://kjk.eki.ee/pdf/Tiiu_Jaago_7-13.pdf.
- *Mäetagused*, 55, 2013. Maastiku pärimuse teemanumber, <http://www.folklore.ee/tagused/nr55/index.html>.

- Voolaid, Piret 2013. „Täägin, järelikult olen olemas“. Paröömiline pilguheit Tartu grafitile. *Mäetagused*, 53, lk 7–38, <http://www.folklore.ee/tagused/nr53/voolaid.pdf>.
- Valk, Ülo 2006. Eesti rahvaluule loodusenägemised. Maran, Timo, Kadri Tüür (koost.) *Eesti looduskultuur*, Tartu: Eesti Kultuuriloo ja Folkloristika Keskus, Eesti Kirjandusmuuseum, lk. 29–53.
- Hiimäe, Mall 2007. Puu kui märk maastikus. - Hiimäe, Mall, *Sõnajalg jaaniööl*. Eesti mõttelugu 73. Tartu: Ilmamaa, lk 371–377.
- Päll, Lona 2016. *Ökosemiootiline vaade keskkonna modelleerimisele eesti kohapärimuses Kakerdaja rabaga seotud pärimuse näitel*. Magistritöö. Tartu Ülikool: eesti ja võrdleva rahvaluule osakond. http://dspace.ut.ee/bitstream/handle/10062/52202/MA_Pall.pdf.

3. ENESEESITLUS, ROLLID JA IDENTITEET INTERNETIS

Interneti virtuaalmaastikul leidub hulganisti keskkondi, mida võib tuginedes analoogiale füüsilise maailmaga nimetada kohtumispaikadeks. Need on paigad, kus üksikisikud ja rühmad elavad igapäevaelu, jagavad ja vahetavad informatsiooni, teadmisi ja kogemusi, veedavad vaba aega ning loovad ja kinnistavad oma identiteete. Sedalaadi internetikeskkonnad on internetifoorumid, jututoad, sotsiaalvõrgustikud (nt Facebook, Instagram, Youtube), veebipäevikud ja nende kommentaariumid, uudisteportaalide ja ajalehtede veebiväljaannete kommentaariumid (nt Postimees, Delfi) ning mitmesugused rollimängukeskkonnad, s.o tekstil või pildil põhinevad virtuaalsed maailmad (nt Dragon.ee, Second Life) või mitmikmängud (nt VRchat, World of Warcraft, Minecraft).

Kui silmast silma kohtumistel on enese esitlemisel ja suhete loomisel abiks meie füüsiline kohalolu, kehakeel, väljanägemine, silmavaade, žestid, hääletoon vm meie isikut iseloomustav, siis internetis tuleb toime tulla enamasti vaid teksti- ning pildipõhiste eneseesitlus- ja suhtlusvahenditega. Inimese välimusest, soost, vanusest, rahvusest, perekondlikust seisust, töö- või huvialast saab internetis aimu ainult siis, kui inimene ise soovib need avalikustada. Internetis võib inimene esitada enda “päriselu” identiteeti valikuliselt (nt rõhutada vaid teatud aspekti enda veendumustest, hobidest vm) või luua sootuks uue virtuaalidentiteedi ning võtta enda kanda rolle, mis ei haaku kuigivõrd tema isikuga füüsilises ruumis.

Meetodid: autoetnograafia – enda eneseesitlusviiside, rollikäitumise, identiteediloomel analüüsimine ühe või mitme interneti suhtluskeskkonna põhjal; vaatlus ja/või osalusvaatlus mõnes sotsiaalmeedia keskkonnas/grupis.

Teema eesmärgiks on teadvustada ja märgata internetisuhtlusele iseloomulikke eneseesitlusviise, rollisuhteid ning individuaalse ja rühmaidentiteedi loomise praktikaid.

Näiteks:

- Millised eneseesitlusviise kasutatakse konkreetses internetifoorumis või rollimängukeskkonnas? Mis alustel valitakse kasutajanimed, ekraanikujusid ehk avatare, hüüdlauseid ehk sloganeid? Kuidas luuakse individuaalset identiteeti tegevuste kaudu, millega enda kasutajanime või avatari seostatakse?
- Milles seisneb konkreetse sotsiaalmeedia grupi “meie” tunne? On see sarnastele huvidele keskenduvate kogemusjuttude, naljade ja internetimeemide vahetamine või midagi muud?

- Millised on konkreetse internetirühma liikmete rollisuhted? Milliseid rolle võib eristada (nt teadjad, uustulnukad, naljahambad, maailmaparandajad vm) ning mil viisil neid suhtluses väljendatakse? Kuivõrd kohtutakse internetirühmast leitud mõttekaaslastega päriselus?
- Millised maailmavaateid esindavad mõne uudisteportaali kommentaariumi püsikasutajad? Milliseid maailmavaatelisi kokkupõrkeid ja konflikte neis uudisteportaalide kommentaariumides aset leiab ja mil moel need väljenduvad? Kuidas on seotud kasutajanimed ning kommentaaride sisu?
- Miks postitatakse konkreetsetes sotsiaalvõrgustiku grupis teatud laadi selfiesid? Millist pilti endast sellega luuakse? Kuidas seostub selfiede postitamine konkreetse rühma identiteedi, normide ning tavadega?
- Milliste enesepresentatsioonivõimaluste ning teemadega koguvad populaarsust youtuberid? Milliseid žanre ja formaate eelistavad eesti youtuberid ja youtube'i vaatajad? Mille poolest erineb eestikeelne youtube'i maastik ingliskeelsest? Milliste vahenditega koguvad klikke blogijad ja milliseid väärtusi oma postitustes edastavad?

Uurimusi

- Hiiemäe, Reet 2013. Rollid ja rollikäitumine interneti esoteerikafoorumites. - Kõiva, Mare (toim). *Maailm ja multitasking*. Tänapäeva folkloorist 10. Tartu: Eesti Kirjandusmuuseumi Teaduskirjastus, lk 109–132, <http://www.folklore.ee/ri/pubte/ee/cf/multi/esoteerika.pdf>.
- Pilt, Maili 2017. Välitööd Internetis. - Metsvahi, Merili (koost). *Folkloristlikud välitööd*. Kõrgkooliõpik. Tartu: Tartu Ülikooli Kirjastus, lk 104–119.
- Reinaus, Reeli 2007. *Enesepresentatsioon virtuaalses kogukonnas sünnituslugude ja perekooli foorumi kommentaaride näitel*. Magistritöö. Tartu Ülikool, Filosoofiateaduskond, Kultuuriteaduste ja kunstide instituut, http://dspace.ut.ee/bitstream/handle/10062/2926/reinaus_reeli.pdf;jsessionid=F4FB69121413EDC1FCDE1C853B4B764A?sequence=1.
- Tiidenberg, Katrin 2015. Endlike endlike seina peal. - *Sirp: Eesti kultuurileht*, 02.10.2015 <http://www.sirp.ee/s1-artiklid/c9-sotsiaalia/endlike-endlike-seina-peal/>.
- Voolaid, Piret 2014. Varateismeliste identiteet ja väärtused Facebooki ahelpostitustes. - Kõiva, Mare (toim). *Maailm ja multitasking*. Tänapäeva folkloorist 10. Tartu: Eesti Kirjandusmuuseumi Teaduskirjastus, lk 49–76, <http://www.folklore.ee/ri/pubte/ee/cf/multi/facebook.pdf>.
- Wallace, Patricia 2002. *Internetipsühholoogia. Rollid elus ja internetis*. Tallinn: Valgus.

4. VÄRVID RAHVALUULES

Otsi värvinimetusi regilauludest, muinasjuttudest, mõistatustest, vanasõnadest või kõnekäändudest ja vaata, mis osa neis tekstides värvid (värvisõnad) etendavad: milliseid värvisõnu neis tekstides leidub; millistes võrdlustes, metafoorides, kirjeldustes need on; milliseid värvinimetusi kasutatakse üksikult ja millised moodustavad värvirühmi. Analüüsitava materjali piiramiseks vali näiteks mõne piirkonna regilaulud; muinasjutte, mida saad omavahel võrrelda; mõni värvinimetus või värvinimerühm. Töö kulgeb lodusamalt, kui eelnevalt vaadata, mille poolest erinevad mõisted “värv” ja “värvinimetus” (või “värvisõna”). Näiteks kui midagi on

punast värvi, saab seda väljendada erinevate sõnadega, sh ka murdesõnad (nt verev, tulipunane, lepa karva, veripunane). Sõna "kuldne" võib olla nii värvi tähenduses (nt kuldsed juuksed) kui ka metafoorina nt headuse tähenduses ("kuldne süda") või rikkuse-raha tähenduses. Kirjandust ja kirjandusviiteid selle kohta leiad ajakirjast "Mäetagused" nr 64.

Töö eesmärk on tunda õppida rahvaluuletekste lähilugemise kaudu; samal ajal õpid kasutama rahvaluule e-andmebaase, kombineerima kvantitatiivseid (ülevaadet pakkuvaid loendeid, tabeleid jms) ja kvalitatiivseid (tõlgenduslikke, võrdlevaid, kirjeldavaid, selgitavaid) meetodeid.

Rahvaluule e-andmebaasid Eesti Kirjandusmuuseumi rahvaluule kodulehelt
<http://www.folklore.ee>

- Eesti mõistatused. Andmebaas, <http://www.folklore.ee/moistatused/>
- Eesti kõnekäändude ja fraseoloogia andmebaas Justkui, <http://www.folklore.ee/justkui/andmebaas.php>
- Eesti regilaulude andmebaas, <http://www.folklore.ee/regilaul/andmebaas/>
- Vanasõnad, <http://www.folklore.ee/rl/date/robotid/leht1.html>

Rahvaluule (teaduslikud) väljaanded

- Risto Järv (koost). *Metsavaimu heategu. Sada eesti muinasjuttu metsast ja meist*. Tallinn: Varrak 2016.
- Risto, Järv, Mairi Kaasik, Kärri Toomeos-Orglaan (koost, toim). *Eesti muinasjutud I:1 ja I:2. Imemuinasjutud. Monumenta Estoniae Antiquae V. Fabulae Populares Estonicae I:1, I:2*. Tartu: Eesti Kirjandusmuuseumi Teaduskirjastus 2009, 2014.

Uurimusi

- Dundes, Alan 2002, Identiteedi määratlemine folkloori kaudu. - Alan Dundes, *Kes on rahvas? Valik esseid folkloristikast*. Tallinn: Varrak, lk 33–69.
- *Mäetagused*, 64: Värviline maailm, 2016, <https://www.folklore.ee/tagused/nr64/>.

5. RAHVA- JA ALTERNATIIVMEDITSIIN

Läbi inimajaloo on haigused kuulunud inimeste igapäevaellu. Haigustest hoidumine, nendega toimetulek ning tervise säilitamine on olnud ja on tänini kogukondade püsijäämise seisukohast esmatähtis. Nii on igas kogukonnas inimesi, kes hoolitsevad kogukonna käekäigu eest ning tegelevad haiguste ravimise või nende tõrjumisega. Traditsiooniliselt on sellisteks inimesteks olnud ravitsejad, teadjad, nõiad, tervendajad või šamaanid. Tänapäeval tegelevad haiguste ravimisega peamiselt arstid. Samas ei ole kuhugi kadunud kõiksugused tervendajad, kellest võivad meedia abiga saada kohalikud kuulsused (nt Kaika Laine, Vigala Sass, doktor Luule Viilma, nõid Nastja, Marilyn Kerro, Mai-Agate Väljataga jpt). Ka võivad perekonnas olla oma "ravitsejad" (olgu nendeks ema-isa või vanaema-vanaisa), kes tunnevad ja kasutavad pereliikmete ravimisel vanemast, aga ka uuemast rahvapärimest tuntud ravivõtteid. Neid uuemaid võtteid kutsutakse tihtipeale alternatiivmeditsiini raviviisideks. Haiguste ja tervise temaatika on tugevalt läbi põimunud rahvausundiga. Nii on erinevatel aegadel haiguste tekitajateks peetud erinevaid põhjusi. Kui tänapäevase meditsiini järgi on haigused tingitud

bakteritest ja viirustest, siis näiteks varasema rahvapärimuse järgi võib haiguse tuua hoopiski mõni üleloomulik olend või kuri silm, uuema pärimuse järgi aga negatiivne kiirgus või energia. Tervendajate ravivõtted tuginevad sageli maagiale ja maagilisele mõtlemisele. Inimesed omistavad tervendavaid omadusi looduses olevatele paikadele (nt Tuhala nõiakaev). Sageli nimetatakse neid kohti ka pühapaikadeks. Samas leidub paikasid, mille mõju tervisele ei peeta heaks (nt ei soovitata magada veesoonte kohal).

Rahva- ja tänapäevase alternatiivmeditsiini teema eesmärgiks on õppida tundma nii vanemaid kui ka kaasaegseid uskumusi, mis seostuvad erinevate haiguste ja tervise hoidmisega. Kuidas inimesed on selgitanud ja selgitavad haiguste teket? Milliseid võtteid kasutati ja kasutatakse haiguste tõrjumiseks ja tervise säilitamiseks? Milliseid lugusid räägitakse tervendajatest? Mille poolest erinevad vanadest tervendajatest kõnelevad lood kaasaegsetest tervendajatest rääkivatest lugudest? Millised paigad toovad tervist, millised haigusi?

Meetodid ja materjali kogumise võimalikud fookused: intervjuude abil lugude kogumine tervendajatest, ravitsejatest, nõidadest, imearstidest, rahva- ja alternatiivmeditsiini praktikatest; andmebaasides leiduvate materjalide analüüsimine; vaatlus või osalusvaatlus mõnes tervise ja haiguste teemalises sotsiaalmeedia keskkonnas/grupis; korpusuuring meediatekstide põhjal.

Rahvaluule teaduslikud väljaanded

- Paal, Piret 2014. *Halltõbi*. Eesti muistendid. Mütoloogilised haigused II. Monumenta Estoniae Antiquae II. Tartu: Eesti Kirjandusmuuseumi folkloristika osakond, Eesti Kirjandusmuuseumi Teaduskirjastus.
- Hiemäe, Reet 1997. *Eesti katkupärimus*. Eesti muistendid. Mütoloogilised haigused I. Monumenta Estoniae Antiquae II. Tartu: Eesti Keele Instituut.

Uurimusi

- Hiemäe, Reet 1999. Katk ja aids – sarnaste fenomenide käsitlemine rahvapärimuses. - *Kuuldust-nähtust*. Tänapäeva folkloorist IV. Tartu: Eesti Kirjandusmuuseum, lk 31-44, e-versioon: <http://www.folklore.ee/pubte/kuuldust>.
- Hiemäe, Reet 2003. Katkupärimuse kujunemist mõjustavatest teguritest. - *Mäetagused*, 22, lk 80–94, <http://www.folklore.ee/tagused/nr22/reetkatk.pdf>.
- Kõiva, Mare 2015. Saatekirjaga rahvaarsti juures. - *Mäetagused*, 62, lk 25–52, <http://www.folklore.ee/tagused/nr62/koiva.pdf>.
- Kõiva, Mare 2014. Äksi nõid – nõukogude aja selgeltnägija. - *Mäetagused*, 58, lk 85–106, <http://www.folklore.ee/tagused/nr58/koiva.pdf>.
- Kivari, Kristel 2008. Piirid maa-aluste pärimuses. - Hiemäe, Mall, Liina Saarlo (toim). *Tonditosin*. Pro Folkloristica XIV. Tartu: Eesti Kirjandusmuuseum, lk 53-74.
- Kristel Kivari 2013. Veesooned, energiasambad ja tervis: argiusundi väljendused töövõtetest tervishoiuni. - Altnurme, Lea (toim). *Mitut usku Eesti* III. Uue vaimuse eri. Tartu Ülikooli Kirjastus, lk 107-138.
- Kõivupuu, Marju 2014. Rahvameditsiin – argipraktikad, uurimisvaldkond, kultuuripärand. - *Vikerkaar*, 7-8, lk 109–122, <https://www.digar.ee/viewer/et/nlib-digar:198011/143242/>

- Paal, Piret (koost) 2010. *Inimene, tervis ja haigused. Terviseteemaline artiklikogumik "Medica"*. Tänapäeva folkloorist 9. Tartu: Eesti Kirjandusmuuseumi Teaduskirjastus.

6. LOOD MÕISTETAMATUTEST KOGEMUSTEST

Rahvausundi uurijad on nimetanud teatud inimkogemusi ja olendeid üleloomulikeks, vastandades neid tavapärastele ja loomulikele. Selline vaateviis asetab taolised tavapäratud kogemused inimese muudest kogemustest eraldi ja muudab nende teadusliku tõlgendamise keeruliseks. Kogeja vaatepunktist ei ole tegemist ju mitte teise – üleloomuliku – reaalsusega, vaid ühe läbielatud kogemusega teiste hulgas. Erinevus selle ja muu kogetu vahel seisneb selles, et nn üleloomulik kogemus jääb ratsionaalse maailmaseletuse puhul (täiesti või osaliselt) mõistetamatuks. Üldiselt ollakse ühiskonnas seisukohal, et suudetakse seletada kõike meie ümber toimuvat mõistuse ja teaduse abiga. Üleloomulikuks nimetatud kogemused aga annavad tunnistust sellest, et päris nii see ei ole. Teaduses ja ühiskonnas valitseva ratsionaalse maailmaseletuse juures mõistetamatuks jäävad kogemused tekitavad kogejas sageli tugevaid emotsioone, on talle tähenduslikud ning võivad anda ta elule koguni uue suuna ning on seega igati väärt uurimist.

Folklooristi ei huvita mitte niivõrd need kogemused, kuivõrd see, kuidas neid edasi räägitakse. Seega peab selle teema valinud õpilane keskenduma lugudele ja neid analüüsima. Lugusid mõistetamatutest kogemustest leiab internetifoorumitest ja mitmesugustest meediaväljaannetest, aga neid võib kuulda ka suulise suhtluse käigus. Seega sobib selle teema puhul kasutada materjali kogumiseks ka intervjuerimist.

Uurimusi

- Hiiemäe, Reet 2016. Teispooluskujutelmad pärimustekstides. Teekond sündmusest tekstiks. – *Keel ja Kirjandus*, 5, lk 1-17, <http://kjk.eki.ee/issues/2016/5/785>.
- Hiiemäe, Reet 2014. Rollid ja rollikäitumine interneti esoteerikafoorumites. – Kõiva, Mare (toim). *Maailm ja multitasking*. Tänapäeva folkloorist 10. Tartu: Eesti Kirjandusmuuseum, lk 109-132, e-väljaanne: <http://www.folklore.ee/ri/pubte/ee/cf/multi>.
- Hiiemäe, Reet 2015. Painajakogemusest rääkimine internetifoorumites. – *Mäetagused*, 59, lk 51-74, <http://www.folklore.ee/tagused/nr59/hiiemae.pdf>.
- Kivari, Kristel 2013. Esoteeriline pärimus Kirna mõisas ja maagial põhinevad mõistmisviisid. – *Mäetagused*, 54, lk 185-212, <http://www.folklore.ee/tagused/nr54/kivari.pdf>.
- Metsvahi, Merili 2005. Muistend. – Metsvahi, Merili, Ülo Valk (koost). *Regivärsist netinaljadeni. Sissejuhatus rahvaluulesse*. Tallinn: Koolibri, lk 35-47.
- Reha, Liis 2014. Kolga mõisa lood pärimusprotsessis: intervjuude, arhiivi- ja meediatekstide võrdlev analüüs. Magistritöö. Tartu Ülikool: eesti ja võrdleva rahvaluule osakond, http://dspace.ut.ee/bitstream/handle/10062/43597/MA_Liis_Reha.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Sudak, Jaan 2015. Luupainaja sotsiaalne funktsioon Kihnu ühiskonnas: luupainajapärimuse võrdlev analüüs arhiivi- ja välitöömaterjalide põhjal. Magistritöö. Tartu Ülikool, <https://dspace.ut.ee/bitstream/handle/10062/48866/Jaan-sudak-MA-2015.pdf?sequence=1&isAllowed=y>.

- Valk, Ülo 2008. Inimene ja teispoosus eesti rahvausundis. – Viires, Ants, Elle Vunder (koost). *Eesti rahvakultuur*. Tallinn: Eesti Entsüklopeediakirjastus, lk 379- 395.
- Valk, Ülo 2018. Tähelepanekuid Eesti kummitustest. - *Sirp: Eesti kultuurileht*, 23.02.2018, <http://sirp.ee/s1-artiklid/c21-teadus/tähelepanekuid-eesti-kummitustest/>.

7. MINA PÄRIMUSE KANDJA JA KOGUJANA

Iga inimene kuulub nii väiksematesse rühmadesse, nagu perekond ja klass, aga ka suurematesse, nagu Eesti või Euroopa elanikud või oma eakaaslaste rühm, kus jagatakse ühiseid nalju ja meeme noortega üle kogu ilma. Rahvaluule väljendusvormid seovad üksikisikuid ja rühmade liikmeid omavahel.

Olles ise rahvaluule kandjaks, saab olla ka nii enda kui oma rühma rahvaluule kogujaks. Oluline on märgata ja teadvustada endale nii rahvaluulekandja kui koguja ja uurija erinevaid rolle ning hoida need lahus. Enda või oma rühma rahvaluule kogumisel ja uurimisel saab ära kasutada oma teadmisi rühmaliikmete ja nende siseelu kohta, tulemusi tuleb aga kogumis- ja uurimistöös esitada objektiivselt, kõrvaltvaataja pilku minetamata. Sellelaadne uurimistöö esitab väljakutse oma positsiooni piiritlemisele.

Selle teema piirides võib koguda ja uurida nii iseenda kui endaga seotud rühmade rahvaluulet. Pakume välja kolm teemat.

1) **Muusika meie peres** (samamoodi sobivad teemadeks aga ka “Muusika minu sõpruskonnas”, “Muusika minu elus”). Igas peres on oma traditsioonid, mis määravad pere näo. Nende hulka kuulub ka muusika kuulamine, laulmine ja pillimängimine.

- Missuguste pühadel meie peres (suguvõsas) tehakse ise muusikat: lauldakse, mängitakse pilli vms. Kes osalevad, mida mängitakse/lauldakse?
- Missugustele muusikasündmustele elatakse kaasa televiisori, interneti või raadio kaudu: Eesti laul, Eurovisioon, Eesti otsib superstaari vms.
- Missuguseid muusikasündmusi külastan mina ja milliseid külastab minu pere: jõulukontsert, suvekontsert?
- Kas lauldakse kalendritähtpäevade käigus: kodus jõululauas, sünnipäevadel, mardisanti joostes vms?
- Perepärimus muusikategemisest. Kas kellestki räägitakse kui heast muusikust? Seostub mõne pereliikmega kindel laul (nt. lapsepõlves kuuludud hällilaul) või aitas laul keerulisel ajal kedagi pereliikmetest vms?

2) **Raamatud minu ja mu sõprade/perekonna elus**. Eestlased nimetavad endid sageli raamaturahvaks ning on uhked oma varase üldise kirjaoskuse üle. Samas on raamatute roll ja tähendus kultuuris viimastel aastatel märkimisväärselt muutunud.

- Milline on raamatute roll tänapäeva eestlaste identiteedis? Mis puhkudel raamatuid kingitakse?
- Esimene iseseisev lugemiskogemus, lapsepõlveraamatud, mida üha üle loetakse. Küsitle näiteks erinevate põlvkondade inimeste mälestusi nende lugejatekonna algusest. Mida

loeti? Kuidas seda mõisteti? Mida need esimesed raamatud hilisemas elus on tähendanud?

- Raamatutega seotud lood, mida pere/sõprade ringis räägitakse. Kas oled näiteks kuulnud lugusid Nõukogude aegsetest raamatute peitmistest või teatud raamatute pärast järjekorras seismisest? On sinu perekonnas veel alles raamatuid, mida käsitsi/trükimasinal paljundati ja käest kätte anti, või lugusid selle tegevuse kohta? On teie peres mõni eriline raamat (nt vana perekonnapiibel vms)?
- Raamatute ja lugemisega seotud naljad, internetimeemid jms.

3) Mina rahvaluulekogujana. Selle teema all tuleb ise rahvaluulet koguda ning uurimistöös oma kogumistegevust analüüsida. Uurimisküsimus tuleks püstitada lähtudes praktilisest rahvaluule kogumistööst, mitte kogutud ainesest. Läbi võib viia nii intervjuusid kui osalusvaatlusi ning kirjutada märkmeid või kogumispäevikut. Oma märkmeid ja tähelepanekuid saab võrrelda nii õpikus kui teistes sellealastes uurimustes kirjutatuga, abiks ja võrdluseks saab kasutada ka avaldatud kogumispäevikuid. Kogumist võib läbi viia erinevatel teemadel, kas mõnel eespool välja pakutud teemal või keskendudes hoopis näiteks lapsepõlvele. Valides intervjueeritavateks võimalikult erinevaid inimesi (näiteks eri põlvkondadest, tuttavaid ja võõraid, mõlemast soost) ja tehes seda mitmetes paikades ning situatsioonides, on kergem võrrelda. Kirja panna või salvestada võib ka enda mälestused. Osalusvaatlusteks saab valida sündmusi nii avalikus ruumis kui kinnises ringis (näiteks sünnipäeval), filmimise ja pildistamise juures ei tohi unustada luba küsida!

Rahvaluulekogumise enimkasutatavateks meetoditeks on intervjuu ja osalusvaatlus, sageli on kogujal abiks foto- või filmikaamera ning salvestusvahend, aga ka paber ja pliiats. Mõlemad meetodid eeldavad kahe osapoole: esitaja (jutustaja, lauliku, etendaja jne) ja koguja (intervjuuerija, vaatleja) kohalolekut. Koguja ei jää kogumissituatsioonis passiivseks, tema kohaolek mõjutab kogumissituatsiooni. Seetõttu lisatakse sageli kas kogumispäevikus või uurimuses refleksiivne (enesekohane, enesekriitiline) kirjeldus, kuidas tema kohalolu kogumise käiku mõjutas või ei mõjutanud.

Näiteid uurimisküsimustest: Kas ja kui jah, siis mil moel, erineb minu arusaam uuritavast nähtusest või rühmast rühmaliikme ja uurijana? Mil moel erinevad uuritavate käitumine ja suhtlusviis minuga argiolukorras ja uurimissituatsioonis?

Uurimusi

- Metsvahi, Merili 2017. Intervjuu. - Metsvahi, Merili (koost). *Folkloristlikud välitööd*. Kõrgkooliõpik. Tartu: Tartu Ülikooli Kirjastus, lk 79-103.
- Paatsi, Vello 2016. Raamat eestlaste eluringis. - *Rännates Gutenbergi galaktikas. Kultuuriloolisi uurimusi aastatest 1993-2015*. Tartu: Ilmamaa, lk 85-120.
- Pilt, Maili 2017. Refleksiivsus. - Metsvahi, Merili (koost). *Folkloristlikud välitööd*. Kõrgkooliõpik. Tartu: Tartu Ülikooli Kirjastus, lk 207-219.
- Rüütel, Ingrid 2003. Laulud Eesti elulugudes. - Krikmann, Arvo, Sirje Olesk (koost). *Võim ja kultuur*. Tartu: Eesti Kirjandusmuuseum, lk 247-338.
- Seljamaa, Elo-Hanna 2017. Osalusvaatlus. - Metsvahi, Merili (koost). *Folkloristlikud välitööd*. Kõrgkooliõpik. Tartu: Tartu Ülikooli Kirjastus, lk 108-125.

- Seljamaa, Elo-Hanna 2017. Välja dokumenteerimine: märkmed ja välitööpäevik. - Metsvahi, Merili (koost). *Folkloristlikud välitööd*. Kõrgkooliõpik. Tartu: Tartu Ülikooli Kirjastus lk 130-154.
- Siim, Pihla 2017. Autoetnograafiline lähenemine. - Metsvahi, Merili (koost). *Folkloristlikud välitööd*. Kõrgkooliõpik. Tartu: Tartu Ülikooli Kirjastus, lk. 184-196.
- Siim, Pihla 2017. Oma ja võõra rühma uurimine. - Metsvahi, Merili (koost). *Folkloristlikud välitööd*. Kõrgkooliõpik. Tartu: Tartu Ülikooli Kirjastus, lk 207-219.
- Tender, Tõnu (toim) 2001. *Raamatu osa eesti arengus*. Tartu: Eesti Raamatu Aasta Peakomitee.
- Jaago, Tiiu, Astrid Tuisk 2011. *Rahvaluule- kuidas, kus ja millest*. E-kursus. Tartu: Tartu Ülikool, <http://dspace.ut.ee/bitstream/handle/10062/19046/index.html?sequence=26>

8. FOLKLOOR KIRJANDUSES, FILMIS ja KUNSTIS

Folkloor on lahutamatu osa meie kõigi argipäevast – see on see, mille kaudu me end erinevate kogukondaga seome ja oma igapäevaelu mõtestame. Samas leiavad folkloorsed motiivid kasutamist ka erinevates autoriteostes – kirjanduses, filmis ja kunstis. Need teosed on omal kombel folkloori teiseks eluks, samas peegeldavad nad aga seda, mida üks või teine üksikisik peab varasemast pärandist oluliseks ja esiletõstmise väärsaks (või vastupidi taunitavaks). Mõningatel juhtudel on mingi folkloorne narratiiv kogu teose lähteks, teistel juhtudel ilmneb see juhuslikumalt, nt vanasõnade vm lühivormide tsiteerimise kaudu. Folkloori kasutamise kaudu võib rõhutada näiteks rahvuslikkust või minevikulisust; olenevalt valikutest võib see anda teosele realistliku või hoopiski maagilise tooni.

Pakume uurimustööks kaks teemat: üks neist on tegelase, teine teos(t)e keskne. Mõlemal juhul on oluline, et töö ei piirduks folkloorsete motiivide kirjeldamisega, vaid üritaks mõtestada seda, mis rolli need ühel või teisel juhul kannavad. Erinevate teoste, autorite või ajastute võrdluse kaudu on tähenduslikku aspekti kergem esile tuua.

- **Vanapagana uued elud.** Vanapagan on üks populaarsemaid tegelasi eesti folklooris – teda kohtab nii imemuinasjuttudes, erinevates muistendites kui ka naljandilaadsetes rumala vanapagana muinasjuttudes. Kõigis neis žanrides on vanapagan natuke erinev – kord kuri ja pahatahtlik, kord kohmakas ja rumal, mõnikord aga kõike korruga. Vanapagana lood on inspireerinud ka erinevate ajastute kirjanikke (nt Anton Hansen Tammsaare, Andrus Kivirähk, Henno Käo), kunstnikke (nt Jüri Arrak) ja filmiloojaid (nt Rainer Sarnet). Uuri vanapaganaga seotud pärimust ning võrdle seal näha olevat kirjanike või kunstnike versioonidega. Kas Vanapagan on pigem inimene või üleloomulik olend, kas pigem positiivne või negatiivne tegelane? Kas autor lähtub ühest folkloorsest žanrist või põimib erinevaid?
- **Folkloor kirjanduses, filmis ja kunstis.** Vali mõni raamat, film või kunstiteos, kus vanemal folklooril on kanda suur roll. Võid lähtuda nii ühest konkreetsest teosest või autorist kui võrrelda erinevaid teoseid ja erinevate autorite lähenemisi. Mis žanridesse kuuluvat pärimust neist leiab? Mis rolli folkloorne aines kannab? Milline on autori suhtumine pärimusse? Kas pärimus läbib kogu teost või on seotud teatud sündmuste või tegelastega? Heaks lähtepunktiks sellisele käsitlusele on raamatutest Oskar Lutsu *Kevade* ja Andrus Kiviräha *Rehepapp*; visuaalsetest kunstidest Jaan Tammsaare illustratsioonid või stuudio “Animailm” toodang. Soovi korral võid teemale läheneda ka

teistpidi, jälgides kirjandusteostest või filmidest pärinevate fraaside, tegelaste ja motiivide tänapäevaseid kasutusi (nt slängis, meemides või paroodiates).

Rahvaluule teaduslikud väljaanded

- Kippar, Pille (koost) 1987. *Antsu torupill. Lugusid rumalast vanapaganast*. Tallinn: Eesti Raamat.
- Kippar, Pille (koost) 2010. *Saagijagamine. Eesti muinasjutte loomadest ja vanapaganast*. Tartu: Eesti Kirjandusmuuseumi Teaduskirjastus.
- Laugaste, Eduard, Ellen Liiv (koost) 1970. *Muistendid Vanapaganast*. Eesti muistendid III. Hiiu- ja vägilasmuistendid. Monumenta Estoniae Antiquae II. Tallinn: Eesti Raamat. E-väljaanne:
<http://www.folklore.ee/ri/folkte/myte/pagan/>.

Uurimusi

- Honko, Lauri 1998. Folklooriprotsess. - *Mäetagused*, 6, lk 56-84,
<http://www.folklore.ee/tagused/nr6/honko.htm>.
- Järv, Risto. Tuntud muinasjutud reklaamikunstis. - *Paar sammukest XXIX*. Eesti Kirjandusmuuseumi Aastaraamat 2012-2013. Tartu: Eesti Kirjandusmuuseumi Teaduskirjastus, lk 101-124.
- Kikas, Katre 2003. Rehepapp ja vanapagan, Kivirähk ja Tammsaare: kaks vaadet rumala vanapagana lugudele. - Hiemäe, Mall, Kanni Labi (toim). *Teekond*. Pro folkloristica, 10, lk 62-72.
- Kilp, Alar (a-ta). Loomakultus eesti mütoloogias.
http://vana.loodusajakiri.ee/eesti_loodus/EL/vanaweb/0008/mytologia.html
- Krull, Hasso 2006. *Loomise mõnu ja kiri. Essee vanarahva kosmoloogiast*. Loomingu Raamatukogu, 5-6. Tallinn: Kultuurileht.
- Kõiva, Mare, Andres Kuperjanov 2016. [Transmeedia-protsessid hiiunarratiivide näitel](http://www.folklore.ee/ri/pubte/ee/araamat/2013/koiva_kuperjanov.pdf). - *Paar sammukest XXIX*. Eesti Kirjandusmuuseumi aastaraamat 2012-2013. Tartu: Eesti Kirjandusmuuseumi Teaduskirjastus, lk 81-100,
http://www.folklore.ee/ri/pubte/ee/araamat/2013/koiva_kuperjanov.pdf.
- Mihkelev, Anneli 2017. Rahvapärinus ja multimeedia eesti kaasaegses kultuuris. - *Philologia Estonica Tallinnensis*, 2, lk 85-107.
- Peebo Kadri 1995. Kui ma ei eksi, aga ma ei eksi, kui ma juhuslikult ei eksi. - Kõiva, Mare (toim). *Lipitud-lapitud*. Tänapäeva folkloorist. Tartu: Eesti TA Eesti Kirjandusmuuseum, Eesti Keele Instituut, lk 5-22, e-versioon:
<http://www.folklore.ee/ri/pubte/ee/cf/lipitud>.
- Valk, Ülo 1998. Allilma-isand. Kuradi ilmumiskujud eesti rahvausus. Tartu: Eesti Rahva Muuseum.

Juhendi on koostanud rahvaluuleolümpiaadi žürii liikmed Airika Harrik, Tiiu Jaago, Katre Kikas, Katre Koppel, Merili Metsvahi, Maili Pilt ja Astrid Tuisk